

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра економіки підприємств міського господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ЦПО і ЗН

“ 28 ” (Ачкасов А.С.)
2014 року

М.П.

28.10.2014

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності

галузь знань 0305 Економіка та підприємництво

спеціальність 7.030504 – Економіка підприємства

центр післядипломної освіти і заочного навчання

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

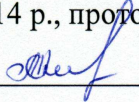
Робоча програма з дисципліни «Менеджмент ЗЕД» для студентів за напрямом підготовки 7.030504 «Економіка підприємства».

Розробники: к.е.н., доц., доцент кафедри Пушкар Т. А.

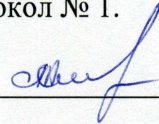
Робочу програму схвалено **на засіданні** кафедри економіки підприємств міського господарства ЦПО і ЗН.

Протокол від “ 29 ” 08 2014 р., протокол № 1.

Завідувач кафедри (Ачкасов А.Є.)

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри економіки підприємств міського господарства ЦПО і ЗН.

Протокол від “ 29 ” 08 2014 р., протокол № 1.

Завідувач випускової кафедри (Ачкасов А.Є.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. № 46-01.

Методист НМВ () “ ” 2014 р.

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2014

© Т. А. Пушкар 2014

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Варіативна	Рік підготовки:	
			2-й
Загальна кількість годин – 72	Галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво	Семестр	
Модулів – 1			2-й
Змістових модулів – 2		Лекції	
			8 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних __ самостійної роботи студента – __	Спеціальність: 7.030504 – Економіка підприємства Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Практичні, семінарські	
			4 год.
		Лабораторні	
		–	–
Самостійна робота			
		60 год.	
Розрахунково-графічне завдання: «Аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій»		Індивідуальні завдання: розрахунково-графічне завдання - 18 год.	
		Вид контролю: залік	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:
 для заочної форми навчання – 17% до 83 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Менеджмент ЗЕД» є формування у студентів управлінського мислення, системи знань і набуття практичних навичок з управління зовнішньоекономічною діяльністю (ЗЕД).

Основними завданнями вивчення дисципліни «Менеджмент ЗЕД» є вивчення суті та значення зовнішньоекономічної діяльності у сфері економічних відносин; теоретико-практична підготовка студентів для вирішення конкретних завдань та прийняття управлінських рішень у зовнішньоекономічній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- сутність, принципи і види зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- види і принципи здійснення зовнішньоекономічних операцій;
- технологію проведення і укладання зовнішньоекономічних контрактів;
- теоретичні підходи до аналізу показників зовнішньоекономічної діяльності;

вміти:

- вміти розробляти зовнішньоекономічні контракти;
- володіти технологією організації зовнішньоекономічних операцій;
- визначати основні напрями розвитку ЗЕД підприємства;
- здійснювати економічну оцінку умов міжнародних контрактів;
- здійснювати вибір організаційно-управлінських структур ЗЕД підприємства;
- обґрунтовувати ефективність функціонування і створення спільних підприємств;
- проводити аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій;

мати компетенцію:

- здатність зібрати й проаналізувати вихідні дані для розробки зовнішньоекономічних операцій;
- здатність виконувати необхідні для складання зовнішньоекономічних контрактів розрахунки, обґрунтовувати їх і використовувати у прийнятті рішень щодо доцільності реалізації зовнішньоекономічних контрактів;
- здатність організувати зовнішньоекономічну діяльність підприємства;
- здатність проведення зовнішньоекономічних переговорів з використанням технологій підписання зовнішньоекономічних контрактів;
- здатність приймати рішення щодо доцільності проведення зовнішньоекономічних операцій.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль. 1. Сутність, цілі, мотиви зовнішньоекономічної діяльності підприємства, правове та економічне середовища розвитку

Тема 1. Сутність менеджменту ЗЕД

Зміст менеджменту ЗЕД. Менеджмент ЗЕД як складова системи менеджменту підприємства. Процес менеджменту ЗЕД в організації. Застосування функціонального підходу до менеджменту ЗЕД. Керівна і керована системи у менеджменті ЗЕД. Світовий досвід управління ЗЕД підприємств.

Особливості ЗЕД та управління нею на великих, середніх та малих підприємствах. Характеристика ключових рис сучасного міжнародного підприємницького середовища та його вплив на управління ЗЕД підприємств, вплив глобалізаційних та інтеграційних процесів на управління ЗЕД.

Предмет «Менеджмент ЗЕД», місце курси серед інших економічних дисциплін, його структура і логіка викладання. Мета і завдання курси.

Тема 2. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки

Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери та їх взаємозв'язки. Функції зовнішньоекономічної діяльності. Напрями впливу зовнішньоекономічного чинника на національну економіку. Сутність поняття «зовнішньоекономічна діяльність», основні види і форми зовнішньоекономічної діяльності. Причини і передумови розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Принципи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Поняття об'єктів та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Місце дисципліни в системі загальноосвітніх і професійно орієнтованих дисциплін. Актуальність та практична спрямованість дисципліни, її структура і послідовність вивчення.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність митного регулювання ЗЕД. Принципи митного регулювання. Митні органи України: завдання, принципи, структура. Види і методи здійснення митного контролю. Характеристика митних режимів: експорту, імпорту, транзиту, реекспорту, реімпорту, тимчасового ввезення (вивезення), переробки на митній території України, переробки поза межами митної території України, знищення і руйнування, магазину безмитної торгівлі, митного складу, спеціальної митної зони, відмови на користь держави. Товарна номенклатура ЗЕД. Порядок митного оформлення товарів. Основні митні документи та специфіка їх оформлення. Плата за митне оформлення товарів. Декларування товарів: форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Мета застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів «Інкотермс – 2010». Мито як інструмент економічного регулювання. Єдиний митний тариф. Види мита. Види митних ставок.

Тема 4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація і характеристика. Механізм впливу нетарифних засобів регулювання на економіку країни. Інструменти

нетарифного регулювання. Кількісні обмеження: ліцензування і квотування. Класифікація квот за напрямом дії та масштабом охоплення. Порівняльний аналіз ефективності застосування імпортного тарифу та імпоротної квоти. Перелік товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню. Види та способи розподілу ліцензій. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні кредити, експортні субсидії, Імпортні депозити. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам. Нарахування антидемпінгового та компенсаційного мита. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів. Сутність політики державних закупівель.

Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні

Сутність, основні принципи та інструменти валютного регулювання. Поняття валютної політики держави та її складові. Об'єкти та суб'єкти валютного регулювання. Валюта, валютний курс, валютні цінності.

Змістовий модуль 2. Організація й управління ЗЕД підприємства

Тема 6. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови і мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Пошук та вибір партнера. Класифікація і характеристика форм виходу на зовнішні ринки. Критерії вибору форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Прямий і непрямий експорт. Спільне підприємництво та пряме іноземне інвестування як форми виходу підприємства на зовнішні ринки. Умови функціонування підприємств на зовнішніх ринках. Вивчення й аналіз умов ринку. Дослідження потенційних можливостей фірми при виході на зовнішні ринки. Способи встановлення контактів з потенційним партнером.

Тема 7. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства

Зовнішньоторговельна ціна: сутність поняття, функції, класифікація зовнішньоторговельних цін. Цінова політика підприємства, обґрунтування зовнішньоторговельних цін. Основні фактори ціноутворення в ЗЕД. Принципи визначення світових цін. Трансфертні ціни: сутність, функції. Особливості трансфертного ціноутворення. Ціноутворення в електронній торгівлі. Специфіка формування цін на сировинні товари, готові вироби. Етапи формування контрактної ціни. Рівень ціни, базис ціни, одиниця виміру ціни. Спосіб фіксації ціни. Цінові знижки і надбавки.

Тема 8. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів

Умови контракту: обов'язкові та додаткові. Зміст і характеристика основних умов контракту. Преамбула. Предмет контракту. Кількість та якість товару в контракті. Базисні умови поставки. Термін і дата постачання. Пакування і маркування. Валютні та фінансові умови зовнішньоекономічних контрактів. Валюта ціни і валюта платежу. Умови перерахунку валюти ціни у валюту

платежу. Гарантії на технічне обслуговування. Порядок приймання товару. Рекламация і санкції. Арбітраж. Форс-мажорні обставини. Інші умови.

Тема 9. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Економічний аналіз у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Аналіз виконання зобов'язань з експортно-імпортних операцій. Аналіз динаміки зовнішньоекономічної діяльності. Аналіз раціональності використання коштів у зовнішній торгівлі: оборотність оборотних коштів у зовнішньоторговельних операціях, аналіз обороту коштів у товарах, аналіз обороту коштів у розрахунках, аналіз накладних витрат при експорті та імпорті товарів. Методологічні підходи до визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності. Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. Оцінка економічної ефективності. Оцінка валютної ефективності експорту і імпорту. Вплив зовнішньоекономічної діяльності підприємства на його фінансові результати.

Тема 10. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Способи транспортного страхування. Сутність та система регулювання міжнародних перевезень. Правове регулювання міжнародних перевезень, його види. Організація міжнародних перевезень. Фактори, що впливають на вибір виду транспорту та показники ефективності транспортного обслуговування підприємств. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту: морським, залізничним, автомобільним, авіаційним, трубопровідним та змішаними видами транспорту. Товарно-транспортна документація. Формування ціни на транспортні послуги. Експедиторське обслуговування міжнародних перевезень. Міжнародні транспортні коридори. Формування тарифів на перевезення різними видами транспорту.

Тема 11. Міжнародні розрахунки

Міжнародні розрахунки, валютні застереження контракту, метод хеджування, авансовий платіж, платіжне доручення, вексель, індосамент, акредитив, інкасо, чек, вексель.

Тема 12. Управління діяльністю спільних підприємств (СП)

СП як суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності. Особливості управління СП. Органи управління СП. Вищий орган управління - зібрання учасників спільних підприємств, їх повноваження. Правління. Дирекція як виконавчий орган, її структура і функції. Генеральний директор. Формування стилю керівника. Порядок прийняття рішень. Ревізійна комісія як контролюючий орган, зміст її діяльності. Порядок управління філіями СП.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Заочна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	8	9	10	11	12	13
Модуль Фінансовий ринок						
ЗМ 1.1. Теоретико-методологічні засади організації та функціонування фінансового ринку						
Тема 1.	5	2	-	-	-	3
Тема 2.	4	-	-	-	-	4
Тема 3.	3	-	-	-	-	3
Тема 4.	3	-	-	-	-	3
Тема 5.	5	2	-	-	-	3
Розрахунково-графічне завдання	5	-	-	-	-	5
Разом за змістовим модулем 1	25	4	-	-	-	21
ЗМ. 1.2 Характеристика сегментів фінансового ринку та організація його функціонування						
Тема 6.	5	-	1	-	-	4
Тема 7.	5	-	1	-	-	4
Тема 8.	5	2	-	-	-	3
Тема 9.	5	-	1	-	-	4
Тема 10.	4	-	-	-	-	4
Тема 11.	6	2	-	-	-	4
Тема 12.	4	-	1	-	-	3
Розрахунково-графічне завдання	13	-	-	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	47	4	4	-	-	39
Усього годин	72	8	4	-	-	60

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 6. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки.	1
2	Тема 7. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.	1
3	Тема 9. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.	1
4	Тема 12. Управління діяльністю спільних підприємств.	1
	Разом	4

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Сутність менеджменту ЗЕД	3
2	Тема 2. Зовнішньоекономічна діяльність та її роль у розвитку національної економіки	4
3	Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3
4	Тема 4. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	3
5	Тема 5. Валютне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	3
6	Тема 6. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки.	4
7	Тема 7. Ціноутворення у зовнішньоекономічній діяльності підприємства.	4
8	Тема 8. Структура і зміст зовнішньоекономічних контрактів	3
9	Тема 9. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	4
10	Тема 10. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	4
11	Тема 11. Міжнародні розрахунки	4
12	Тема 12. Управління діяльністю спільних підприємств	3
	- у тому числі розрахунково-графічне завдання	18
	Разом	60

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Розрахунково-графічне завдання «Аналіз ефективності зовнішньоекономічних операцій»

Виконання розрахунково-графічного завдання є одним із етапів вивчення дисципліни «Менеджмент ЗЕД». Мета РГЗ – закріплення та поглиблення теоретичних знань, здобутих при вивченні дисципліни, формування практичних навичок у прийнятті господарських рішень у сфері ЗЕД.

РГЗ складається з наступних елементів: зміст (план роботи), вступ, основна частина, що включає 10 практичних завдань, висновки, список використаних джерел. Обсяг РГЗ – 14-16 аркушів друкованого тексту.

10. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Розв'язок задач. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Методи контролю знань студентів:

1. Проміжні методи контролю по темах (усне опитування, тестові завдання) з зазначенням кількості балів, які можна отримати за кожну тему та за модуль в цілому, передбачають 100-бальну систему оцінювання.

2. Залік проводиться письмово.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточне тестування та самостійна робота												Індивідуальне завдання (РГЗ)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							40%	100%
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
30 %					30 %								
Поточне тестування і поточне опитування на практичних заняттях													

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів і проведення практичних занять з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» (для студентів освітньо – кваліфікаційного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03050401 – Економіка підприємства (за видами економічної діяльності). / Харк. нац. ун - тет. міськ. госп-ва; уклад.: Т.А. Пушкар. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 42 с.

2. Методичні вказівки для виконання контрольної роботи з дисципліни «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» (для студентів освітньо – професійного рівня «спеціаліст» спеціальності 7.03050401 – «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)». / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Т. А. Пушкар. – Х.: ХНУМГ, 2013. – 30 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Дідківський, М.І. Зовнішньо-економічна діяльність підприємства [Текст]: навч. посіб. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 463с.
2. Зінь, Е.А. Основи зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: підручник / Е. А. Зінь, Н. С. Дука. – К. : Кондор, 2009. – 432с.
3. Козик В.В. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Я.С. Карп'як та ін. - 2-е вид., переробл. і допов. — К. : Центр навч. л-ри, 2004. - 607 с.
4. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: навч. посіб. / за ред. І.І. Дахно. – К. : ЦУЛ, 2009. – 472с.
5. Рогожин, В.Д. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності [Текст]: навч. посіб. / В. Д. Рогожин, Л. В. Базалієва. – Х. : ХНЕУ, 2006. – 196с.
6. Рум'янцев А.П. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб./ А.П.Рум'янцев, Н.С.Рум'янцева.- 2-ге вид., перероб. та доп.- К.: ЦУЛ, 2012. – 296 с.

Допоміжна

1. Податковий кодекс України [Текст]: спеціальний випуск бухгалтерського тижневика «Дебет-кредит» від 27.12.2010 р. – К.: Новий друк, 2010. – 288 с.
2. Єрмаченко В. Є. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності : навч. посіб. [для вищ. навч. закл.] / В.Є. Єрмаченко, С.В. Лабунська, О.Г. Маляревська та ін. ; Харк. нац. екон. ун-т. - Х.: ІНЖЕК, 2010. - 479 с.
3. Мазаракі А.А. Регуляторна політика у сфері зовнішньої торгівлі : монографія / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. - К.: КНТЕУ, 2010. - 470 с.
4. Митна справа : навч. посіб. / С. Д. Герчаківський, О. Б. Дем'янюк. – Тернопіль : Економічна думка, 2011. – 148 с.
5. Пономарьова Н. В. Митно-тарифне регулювання: навч. посіб. / Н.В. Пономарьова, Т.В. Столяр, О.В. Павленко та ін. ; МОН України ; Харк. нац. автомоб.-дор. ун-т. - Х. : ХНАДУ, 2010. -199 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>
2. Дистанційний курс «Менеджмент ЗЕД» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст») / Автор: Пушкар Т. А. // Режим доступу – <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=1347>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни «Менеджмент ЗЕД»
спеціальністю підготовки . 7.030504 – Економіка підприємства

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрямку / спеціальності)

М.П.

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року